

Jaar **2016**
Afdeling **1**
Nummer *****
Publicatiedatum *****
Agendapunt *****
Datum initiatiefvoorstel **<datum indiening>**

Onderwerp

Gewijzigd initiatiefvoorstel ter instemming van de raadsleden mevrouw Roosma (GroenLinks), mevrouw Shahsavari (CDA), mevrouw Duijndam (SP) en de heer Poorter (PvdA), getiteld: "Maak werk van de solidariteit tussen ziek en gezond: Verlaag de eigen bijdrages in de WMO" en kennisnemen van de bestuurlijke reactie

Met dit initiatiefvoorstel stel ik u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst van openbare
besluiten wordt
gepubliceerd

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien het gewijzigd initiatiefvoorstel ter instemming van de raadsleden mevrouw Roosma (GroenLinks), mevrouw Shahsavari (CDA), mevrouw Duijndam (SP) en de heer Poorter (PvdA), getiteld: "Maak werk van de solidariteit tussen ziek en gezond: Verlaag de eigen bijdrages in de WMO";

Mede gezien de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel en de behandeling in de raadscommissie voor Zorg en Sport;

besluit:

- I. in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;
- II. het college van burgemeester en wethouders op te dragen:
 - Eigen bijdrages voor WMO voorzieningen te verlagen door het startpunt van het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage te verhogen 22.486 euro per jaar naar 25.027 euro per jaar voor een éénpersoonshuishouden en tarieven voor andere huishoudtypes met een soortgelijke verhouding.
 - Het College te verzoeken hiervoor een passende dekking te vinden
 - Deze nieuwe tarieven in te laten gaan op 1 januari 2017
- III. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op het initiatiefvoorstel.

Wettelijke grondslag

Gemeentewet art. 147a, lid 1

Initiatiefvoorstel

1. Introductie

‘Goede gezondheid’ is misschien wel het grootste goed in het leven. Maar helaas heeft niet iedereen het geluk gezond te zijn. In Amsterdam maken vanaf 2015 ruim 66.000 mensen gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), mensen met een chronische ziekte, een psychische aandoening, of een handicap of beperking. Chronisch zieken, GGZ cliënten en verstandelijk en lichamelijk gehandicapten zijn sinds de decentralisatie van de zorg nog meer aangewezen op zorg en ondersteuning vanuit de gemeente: voor dagbesteding, ambulante ondersteuning, huishoudelijke zorg en woon- en vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen. De gemeente vraagt daarvoor een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Eigen bijdrages in de zorg zijn ooit ingevoerd met als doel het zorggebruik te remmen. Maar dat argument geldt allang niet meer; eigen bijdrages zijn inmiddels een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, ongeacht of het zorggebruik ontmoedigt of niet. Die eigen bijdrages kunnen flink oplopen, van honderden euro’s tot duizenden euro’s per jaar. De laagste inkomens worden gecompenseerd in armoederegelingen, maar de middeninkomens dragen de lasten van ziek worden volledig. Hiermee dreigt de WMO een armoedevoorziening te worden, in plaats van een voorziening voor alle Amsterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben. Dat zal op termijn de steun voor deze voorzieningen ondermijnen.

Chronisch zieken en gehandicapten kiezen niet voor hun ziekte of handicap. Ziek worden of gehandicapt raken is een kwestie van ‘ongeluk’. Maar bij die ziekte of handicap horen tegenwoordig ook hoge kosten voor zorg, verzekeringen en eigen bijdrages. Het financiële risico om ziek te worden of gehandicapt te raken wordt daarbij afgewenteld op het individu. Dat is onrechtvaardig omdat mensen dat risico nauwelijks kunnen beheersen. En dat is niet solidair omdat we financiële risico’s om ziek te worden zouden moeten delen en omdat zorgvoorzieningen voor iedereen even toegankelijk zouden moeten zijn. GroenLinks, het CDA, de SP en de PvdA willen de solidariteit tussen ‘ziek en gezond’ in Amsterdam bevorderen en stellen daarom voor de eigen bijdrages voor de WMO te verlagen.

2. Hoogte eigen bijdrage leidt tot schulden en zorgmijden

De afgelopen tijd verschenen er meer berichten dat de zorgkosten voor mensen met een handicap of beperking ondragelijk hoog worden. In december 2015 publiceerde het Nibud een rapport¹ waaruit blijkt dat meer mensen in de schulden terecht komen door hoge zorgkosten. Dit betreft vooral de (lage)middeninkomens. In februari verscheen een rapport van Ieder(in), het netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte, waaruit onderzoek bleek dat een kwart van de chronisch zieken en gehandicapten af ziet van zorg omdat zij de eigen bijdrage te hoog vinden. Dit leidt tot uitsluiting en isolement stelt Ieder(in). Directeur Stoffer voegt daar ook aan toe: “*Veel mensen ervaren de hoge eigen bijdragen ook als een boete voor ziek-zijn.*”² En tenslotte in maart j.l. waarschuwde de Ombudsman in zijn rapport ‘Een onverwacht hoge rekening’³ dat mensen verrast worden door de hoogte van de eigen bijdrages in de WMO, maar ook dat die eigenbijdrages er toe leiden dat mensen zorg gaan mijden. Een zorgelijke ontwikkeling.

¹ Nibud (2015) Geldzaken in de praktijk 2015

² Ieder(in) (2016) Rapport Meldactie eigen bijdrage <https://iederin.nl/nieuws/17759/kwart-zorgvragers-ziet-af-van-zorg-door-hoge-kosten/>

³ De Nationale Ombudsman (2016) Een onverwacht hoge rekening: Onderzoek van de Nationale ombudsman naar de informatieverstrekking over de eigen bijdrage ingevolge de Wmo .

3. Eigen bijdrages WMO Amsterdam

Amsterdam heeft jaarlijks 10,75 miljoen euro aan inkomsten voor eigen bijdrages. Er zijn verschillende eigen bijdrages voor verschillende zorgproducten.⁴ Mensen betalen die eigen bijdrage per vier weken. Zo betalen mensen (per vier weken) voor bijvoorbeeld 1 uur huishoudelijke zorg in de week maximaal 69,60 euro, voor 1 dagdeel dagbesteding in de week maximaal 111,24 euro, voor 1 uur ambulante begeleiding in de week maximaal 143,36, voor een scootmobiel maximaal 38,38 euro, en voor een rolstoelfiets 56,41 euro. Als mensen gebruik maken van meerdere voorzieningen worden die eigen bijdrages bij elkaar opgeteld.

Eigen bijdrages zijn inkomensafhankelijk (jaarincome en vermogen) en kennen een bepaald maximum. Voor alleenstaanden met een inkomen tot 22.000 euro bruto, zonder eigen vermogen, ligt dat maximum op 13 euro per vier weken. Dat betekent als deze persoon van zowel dagbesteding, als huishoudelijke zorg als een scootmobiel gebruik maakt, hij/zij 13 euro per vier weken blijft betalen. Maar de maximum eigen bijdrage loopt snel op. Mensen betalen als snel tientallen euro's per vier weken, oplopend tot honderden euro's. Onderstaande tabel geeft een aantal voorbeelden van maximale eigen bijdrages voor verschillende inkomensgroepen, en voor verschillende combinaties van zorgvoorzieningen.

Zoals de voorbeelden laten zien, komen mensen met een simpele zorgvraag al snel aan hun maximale eigen bijdrage en die maximale eigen bijdrage is, zeker voor de middeninkomens (rond modaal) erg hoog en een flinke aanslag op het inkomen.

⁴ http://www.amsterdam.nl/publish/pages/653816/tarievenlijst_eb_wmo_2015_v-6.pdf

Een aantal eigen bijdrages zijn aangepast naar aanleiding van de nieuwe aanbesteding:
http://zoeken.amsterdam.raadsinformatie.nl/cgi-bin/showdoc.cgi?action=view/id=238231/type=pdf/Commissie_Flap.pdf

Voorbeelden maximale eigen bijdrages (eigen vermogen niet meegenomen)					
	Maximum Eigen Bijdrage per 4 weken	Maximum Eigen Bijdrage per jaar	Voorbeeld 1: 1 dagdeel p/w Dagbesteding + Scootmobiel	Voorbeeld 2: 2 uur p/w Begeleiding + 1 uur Hulp bij Huishouden	Voorbeeld 3: 1 uur p/w Hulp bij Huishouden + Rolstoelfiets
			149,62 euro maximaal per vier weken	356,32 euro maximaal per vier weken	126,01 euro maximaal per vier weken
Verzamelinkomen Alleenstaand					
22.000 euro	13	169	13	13	13
25.000 euro	33	429	33	33	33
30.000 euro	71	923	71	71	71
35.000 euro	110	1430	110	110	110
40.000 euro	149	1937	149	149	126,01
45.000 euro	187	2431	149,62	187	126,01
50.000 euro	226	2938	149,62	226	126,01
65.000 euro	304	3952	149,62	304	126,01
Verzamelinkomen Samenwonend					
22.000 euro	18.50	241	18.50	18.50	18.50
25.000 euro	18.50	241	18.50	18.50	18.50
30.000 euro	35	455	35	35	35
35.000 euro	73	949	73	73	73
40.000 euro	111	1443	111	111	111
45.000 euro	149	1937	149	149	142,97
50.000 euro	188	2444	175,92	188	142,97
65.000 euro	304	3952	175,92	304	142,97
In de tabel is het effect van het hebben van een eigen vermogen niet meegenomen, maar vermogen (box 3) telt ook mee in de berekening van de maximale eigen bijdrage.					

4. Andere financiële effecten

Naast de effecten van de eigen bijdrage voor de WMO zijn er een aantal andere financiële effecten voor chronisch zieken en gehandicapten vanuit andere zorgwetten of vanuit (afgeschaft) tegemoetkomingsregelingen.

Andere zorgwetten: Wlz en de Jeugdwet⁵

Eigen bijdrages voor de Wet langdurige zorg (Wlz) worden verrekend met de eigen bijdrages in de WMO (anticumulatie). De eigen bijdrages van de Wlz zijn dan voorliggend. Hier zijn er dus geen extra kosten. Maar dat geldt niet voor de ouderbijdrage in de Jeugdwet. Deze bijdrage is niet inkomensafhankelijk, maar afhankelijk van de leeftijd van het kind en de omvang van de zorg en is ongeveer gelijk aan de kinderbijslag. Voor eigen bijdrages vanuit de Jeugdwet geldt dus geen anticumulatie, en deze worden dan ook apart gefactureerd.

Zorgverzekeringswet: eigen risico, aanvullende verzekeringen en eigen bijdrages

Naast de eigen bijdrages voor de WMO, hebben chronisch zieken en gehandicapten te maken met nog veel meer kosten voor zorg. Er is het verplicht eigen risico van 375 euro, wat voor mensen met een chronische ziekte of handicap over het algemeen geen 'risico' is omdat die kosten sowieso gemaakt worden. Daarbij moeten chronisch zieken en gehandicapten vaak kiezen voor dure aanvullende zorgverzekeringen en betalen zij daarom een hogere zorgpremie. Maar chronisch zieken betalen vaak ook nog eigen bijdrages voor hulpmiddelen, zittend ziekenvervoer en verschillende geneesmiddelen die buiten het basispakket en het eigen risico vallen. Voor al deze extra kosten is er geen anticumulatie.

Afgeschafte compensatie

Tot voor kort ontvingen chronisch zieken en gehandicapten via verschillende landelijke regelingen compensatie voor hun hoge kosten, zoals via de Wtcg (wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten) en de regeling Compensatie Eigen Risico. Maar deze compensatieregelingen zijn afgeschaft en slechts een klein deel van dat budget is overgegaan naar de gemeentes. Amsterdam heeft voor de laagste inkomens de Wtcg-korting gecompenseerd in de eigen bijdrages voor de WMO. Ook in het marginaal tarief voor de inkomens boven 120% van het wettelijk sociaal minimum zijn aanpassingen gedaan om de Wtcg-korting deels te compenseren. Het door het Rijk overgehevelde budget is samengevoegd met de al bestaande tegemoetkoming regeling (Atcg), beide zijn opgegaan in de Regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm).

Tegemoetkomingen voor de laagste inkomens in Amsterdam

Amsterdam kent een regeling tegemoetkoming meerkosten (Rtm) voor chronisch zieken en gehandicapten voor kledingslijtage, bewassing, energiekosten, maaltijden en een compensatie voor het verplicht eigen risico. De Rtm biedt een maximale vergoeding van 91,25 euro per maand. Maar deze regeling is alleen voor de laagste inkomens: voor alleenstaanden geldt een inkomensgrens van 17.910,- euro, en voor gehuwden van 23.429,- euro. Amsterdammers met een laag inkomen (120% van het wettelijk sociaal minimum (bijstand)) kunnen naast de Rtm ook gebruik maken van een collectieve zorgverzekering met een gratis aanvullende verzekering. Hierin wordt een deel van de Compensatie Eigen Risico gecompenseerd.

Alles bij elkaar opgeteld zijn de kosten voor chronisch zieken en gehandicapten de

⁵ Hierbij verwijzen wij voor de volledigheid ook naar de beantwoording van de schriftelijke vragen van het raadslid F. Roosma van 13 maart 2015 inzake de zorgkosten en inkomenspositie van chronisch zieken en gehandicapten. <http://amsterdam.notudoc.nl/cgi-bin/vragen.cgi?action=view/id=30894>

Initiatiefvoorstel

afgelopen jaren fors gestegen. Voor de allerlaagste inkomens zijn er compensatiemaatregelen genomen, maar zodra gezinnen iets meer inkomen of vermogen hebben, gaan ze flink betalen. Alsof ziek zijn niet erg genoeg is, betekent het tegenwoordig ook een aanslag op het inkomen van honderden tot duizenden euro's per jaar. Een gezin met een inkomen van 35.000 euro en een chronisch zieke moeder betaalt al 949 euro per jaar alleen voor de WMO eigen bijdrages.

5. Bevorder de solidariteit tussen ziek en gezond

Nu Amsterdam verantwoordelijk is voor meer zorgtaken en de eigen bijdrages die via de WMO geïnd worden omhoog zijn gegaan, betekent het ook dat Amsterdam andere keuzes kan maken. GroenLinks, het CDA, de SP en de PvdA vinden dat de kosten voor zorg te zware financiële last zijn voor met name de (lagere) middeninkomens. Het is niet rechtvaardig dat Amsterdammers die te maken krijgen met fysieke of psychische gezondheidsproblemen ook nog eens financieel benadeeld worden.

Voorstel

GroenLinks, het CDA, de SP en de PvdA stellen daarom voor om de eigen bijdrages van Amsterdammers die zorg nodig hebben te verlagen waarbij de (lagere) middeninkomens het meest profiteren. Wij doen het volgende voorstel:

- Eigen bijdrages voor WMO voorzieningen te verlagen door het startpunt van het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage te verhogen 22.486 euro per jaar naar 25.027 euro per jaar voor een éénpersoonshuishouden en tarieven voor andere huishoudtypes met een soortgelijke verhouding.
- Het College te verzoeken hiervoor een passende dekking te vinden
- Deze nieuwe tarieven in te laten gaan op 1 januari 2017

De leden van de gemeenteraad van Amsterdam

F. Roosma (GroenLinks)
M.D. Shahsavari-Jansen (CDA)
N. Duijndam (SP)
M.F. Poorter (PvdA)
